

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง "บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยครู" นี้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย ในวิทยาลัยครูทั้งในค่านิชาการและบริหาร ตลอดจนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และเพื่อสำรวจความคิดเห็นของครูอาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาภาษาไทย เพื่อทราบข้อเท็จจริงและปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย ตลอดจนข้อเสนอแนะอันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนและการบริหารงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย และครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยครูทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย และครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยครู รวม 29 แห่ง เป็นแบบสอบถามสำหรับหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย จำนวน 29 ฉบับ และแบบสอบถามสำหรับครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทย จำนวน 261 ฉบับ รวมจำนวนทั้งสิ้น 290 ฉบับ แบบสอบถามนี้เป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) แบบประเมินค่า (Rating scale) และแบบเปิดโอกาสให้ตอบโดยเสรี (Open-end) แบ่งเป็น 2 ภาค คือ

ภาคที่ 1 รายการข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ภาคที่ 2 รายการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย ซึ่งแยกออกเป็น 11 หัวข้อ ดังนี้

1. งานเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน
2. งานนิเทศการสอนและปรับปรุงการสอนของครูอาจารย์ในหมวดวิชา
3. งานควบคุมดูแลการสอนของครูอาจารย์ในหมวดวิชา
4. งานติดตามและประเมินผลงานของครูอาจารย์ในหมวดวิชา

5. งานส่งเสริมประสิทธิภาพของครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัย
6. งานส่งเสริมการเรียนภาษาไทยของนักเรียนและนักศึกษา
7. งานวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนและนักศึกษา
8. งานติดต่อประสานงานและธุรการ
9. งานจัดบริการวัสดุอุปกรณ์
10. งานบริหารบุคลากรทางวิชาการในมหาวิทยาลัย
11. งานฝึกสอนของนักเรียนและนักศึกษา

ผู้วิจัยได้แบบสอบถามคืนจากหัวหน้ามหาวิทยาลัยภาษาไทยจำนวน 29 ฉบับ และเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ได้จำนวน 27 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.10 และผู้วิจัยได้แบบสอบถามคืนจากครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยภาษาไทยจำนวน 228 ฉบับ และเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ได้ 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76.62 แล้วนำคำตอบมาวิเคราะห์ ดังนี้

ภาคที่ 1 คิดคำตอบเป็นร้อยละ หาค่าเฉลี่ย (มัธยิมเลขคณิต) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ภาคที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอน ก. เป็นลักษณะการปฏิบัติงานของหัวหน้ามหาวิทยาลัย คิดคำตอบเป็นร้อยละ และตอน ข. เกี่ยวกับคุณภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้ามหาวิทยาลัย คิดคำตอบโดยหาค่าเฉลี่ย (มัธยิมเลขคณิต) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนที่เกี่ยวกับการหาค่าเฉลี่ย ถือเป็นเกณฑ์เกี่ยวกับคุณภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้ามหาวิทยาลัย ดังนี้

3.56 - 4.00	หมายความว่า	ดีมาก
2.56 - 3.55	หมายความว่า	ดี
1.56 - 2.55	หมายความว่า	พอใช้
0.56 - 1.55	หมายความว่า	ไม่ดี
00 - 0.55	หมายความว่า	ไม่ได้จัดทำ

ส่วนที่เป็นคำถามแบบเปิดโอกาสให้ตอบโดยเสรี (Open-ended Questions) ซึ่งรวมอยู่ในแบบสอบถามภาคที่ 2 นี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดอันดับความสำคัญของคำตอบโดยถือจำนวนความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย และของครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทย และเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาในความเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาและความคิดเห็นของครูอาจารย์ในหมวดวิชา สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังต่อไปนี้

1. รายการข้อมูลส่วนบุคคลของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยและของครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทย

1.1 หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย อายุโดยเฉลี่ย 39.22 ปี เป็นหญิง 13 คน เป็นชาย 14 คน เป็นโสด 6 คน สมรส 21 คน มีคุณวุฒิต่ำสุดปริญญาตรีทางการศึกษา และวุฒิปริญญาโททางการศึกษาเป็นวุฒิสถุที่สุด เคยทำการสอนวิชาภาษาไทยโดยเฉลี่ย 13.89 ปี และเคยทำหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยโดยเฉลี่ย 7.26 ปี เคยได้รับอนุญาตให้ลาศึกษาต่อในประเทศ 9 คน ลาศึกษาต่อต่างประเทศ 4 คน ทำงานในประเทศ 7 คน ทำงานต่างประเทศ 3 คน เคยได้รับการอบรมในหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชา 17 คน และได้รับการอบรมทั่ว ๆ ไป 12 คน จำนวนชั่วโมงสอนทั้งหมดในหนึ่งสัปดาห์โดยเฉลี่ย 10.78 ชั่วโมง และจำนวนชั่วโมงปฏิบัติหน้าที่ราชการในหนึ่งสัปดาห์โดยเฉลี่ย 25.52 ชั่วโมง

1.2 ครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทยอายุเฉลี่ย 30.60 ปี เป็นหญิง 130 คน เป็นชาย 70 คน เป็นโสด 106 คน สมรส 94 คน มีคุณวุฒิต่ำสุดปริญญาตรีทางการศึกษา และวุฒิปริญญาโททางการศึกษาเป็นวุฒิสถุที่สุด จำนวนปีที่เคยสอนวิชาภาษาไทยโดยเฉลี่ย 5.30 ปี เคยได้รับอนุญาตให้ลาศึกษาต่อภายในประเทศ 16 คน ลาศึกษาต่อต่างประเทศ 8 คน ทำงานในประเทศ 20 คน ทำงานต่างประเทศ 4 คน เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับภาษาไทยและความรู้ทั่ว ๆ ไป 37 คน จำนวนชั่วโมงสอนทั้งหมดในหนึ่งสัปดาห์โดยเฉลี่ย 12.71 ชั่วโมง และจำนวนชั่วโมงปฏิบัติหน้าที่ราชการในหนึ่งสัปดาห์ โดยเฉลี่ย 28.55 ชั่วโมง

2. บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย

การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย ในวิทยาลัยครูนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยและครูอาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาภาษาไทยในวิทยาลัย โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบ และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชา สรุปได้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 สรุปความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาและครูอาจารย์ในหมวดวิชาเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
ในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชา

การปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชา	จำนวน รายการ ปฏิบัติ งาน	ลักษณะ การ ปฏิบัติงาน โดยส่วน ใหญ่	ลักษณะความคิดเห็นของ หัวหน้าหมวดวิชาและของ ครูอาจารย์ในหมวดวิชา		คุณภาพของงาน โดยเฉลี่ย	
			จำนวนราย การปฏิบัติ งานที่ขัดแย้ง กัน	จำนวนราย การปฏิบัติ งานที่สอดคล้อง กัน	ความเห็น ของ หัวหน้า หมวดวิชา	ความเห็นของ ครูอาจารย์ ใน หมวดวิชา
1. งานเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน	9	ทำร่วมกับ ผู้อื่น	-	9	พอใจ	พอใจ
2. งานนิเทศการสอนและปรับปรุงการสอน ของครูอาจารย์ในหมวดวิชา	12	ไม่มีการ จัดทำ	1	11	ไม่ดี	ไม่ดี
3. งานควบคุมดูแลการสอนของครูอาจารย์ ในหมวดวิชา	12	ไม่มีการ จัดทำ	2	10	พอใจ	พอใจ
4. งานติดตามและประเมินผลงานของครู- อาจารย์ในหมวดวิชา	8	ไม่มีการ จัดทำ	-	8	ไม่ดี	ไม่ดี
5. งานส่งเสริมประสิทธิภาพของครูอาจารย์ ในหมวดวิชา	8	ทำร่วมกับ ผู้อื่น	-	8	พอใจ	พอใจ
6. งานส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยของ นักเรียนและนักศึกษา	10	ทำร่วมกับ ผู้อื่น	2	8	พอใจ	พอใจ

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชา	จำนวน รายการ ปฏิบัติ- งาน	ลักษณะ การ ปฏิบัติงาน โดยส่วน- ใหญ่	ลักษณะความคิดเห็นของ หัวหน้าหมวดวิชาและของ ครูอาจารย์ในหมวดวิชา		คุณภาพของงาน โดยเฉลี่ย	
			จำนวนราย การปฏิบัติ งานที่ขัดแย้ง กัน	จำนวนราย การปฏิบัติ งานที่สอดคล้อง กัน	ความ เห็น ของ หัวหน้า หมวดวิชา	ความ เห็นของ ครูอาจารย์ ใน หมวดวิชา
7. งานวัดและประเมินผลการเรียนของ นักเรียนและนักศึกษา	11	ทำร่วมกับ ผู้อื่น	2	9	พอใช้	พอใช้
8. งานติดต่อประสานงานและธุรการ	11	ทำเอง และทำ ร่วมกับ ผู้อื่น	3	8	พอใช้	พอใช้
9. งานจัดบริการวัสดุอุปกรณ์	10	ทำร่วมกับ ผู้อื่น	2	8	พอใช้	พอใช้
10. งานบริหารบุคลากรทางวิชาการในหมวด วิชา	9	ทำเองและ ทำร่วมกับ ผู้อื่น	2	7	พอใช้	พอใช้
11. งานฝึกสอนของนักเรียนและนักศึกษา	8	ทำร่วมกับ ผู้อื่น	1	7	พอใช้	พอใช้

จากตารางที่ 12 สรุปความคิดเห็นของหัวหน้ามหาวิทยาลัยไทย และของครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยไทยเกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้ามหาวิทยาลัย ดังนี้

2.1 งานเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน

ความคิดเห็นของหัวหน้ามหาวิทยาลัยและของครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยไทย โดยสรุปแล้ว มีความเห็นสอดคล้องกันทุกประการ คุณภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้ามหาวิทยาลัย สรุปได้ว่าอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และหัวหน้ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น

2.2 งานนิเทศการสอนและปรับปรุงการสอนของครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

หัวหน้ามหาวิทยาลัยและครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยไทย โดยส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกัน หน้าที่และความรับผิดชอบในค่านี้นี้ มี 12 ประการ มีเพียงประการเดียว เท่านั้นที่หัวหน้ามหาวิทยาลัยและครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยไทยมีความเห็นขัดแย้งกันที่เหลืออีก 11 ประการนั้น มีความเห็นสอดคล้องกันทุกประการ คุณภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้ามหาวิทยาลัยสรุปได้ว่า อยู่ในเกณฑ์ไม่ดี และ หัวหน้ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำเกี่ยวกับงานค่านี้นี้ ซึ่งแสดงว่าหัวหน้ามหาวิทยาลัยจะต้องปรับปรุงการปฏิบัติงานค่านี้นี้ให้ดียิ่งกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2.3 งานควบคุมดูแลการสอนของครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

หน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้ามหาวิทยาลัยเกี่ยวกับงานค่านี้นี้ ทั้งหัวหน้ามหาวิทยาลัย และครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยไทยโดยส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกัน หน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้ามหาวิทยาลัยในค่านี้นี้มี 12 ประการ มี 2 ประการที่มีความเห็นขัดแย้งกัน ที่เหลืออีก 10 ประการนั้น มีความเห็นสอดคล้องกันทุกประการ คุณภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้ามหาวิทยาลัยสรุปได้ว่า อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และหัวหน้ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำเกี่ยวกับงานค่านี้นี้

2.4 งานติดตามและประเมินผลงานของครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

หน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้ามหาวิทยาลัยทั้ง 3 ประการ ปรากฏว่า หัวหน้ามหาวิทยาลัยและครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัย มีความเห็นสอดคล้องกันทุกประการ คุณภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้ามหาวิทยาลัย สรุปได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี และหัวหน้ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำเกี่ยวกับงานค่านี้นี้

2.5 งานส่งเสริมประสิทธิภาพของครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

หน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้ามหาวิทยาลัยทั้ง 6 ประการ ปรากฏว่า หัวหน้ามหาวิทยาลัยและครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัย มีความเห็นสอดคล้องกันทุกประการ คุณภาพการปฏิบัติงานด้านนี้ของหัวหน้ามหาวิทยาลัยสรุปได้ว่า อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และหัวหน้ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ทำร่วมกับผู้อื่น

2.6 งานส่งเสริมการเรียนภาษาไทยของนักเรียนและนักศึกษา

งานด้านนี้หัวหน้ามหาวิทยาลัยและครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีความเห็นขัดแย้งกัน 2 ประการ และมีความเห็นสอดคล้องกัน 8 ประการ คุณภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้ามหาวิทยาลัยสรุปได้ว่าอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และหัวหน้ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ทำร่วมกับผู้อื่น

2.7 งานวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนและนักศึกษา

ความคิดเห็นของหัวหน้ามหาวิทยาลัยและของครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับงานด้านนี้ มีความเห็นขัดแย้งกัน 2 ประการ และมีความเห็นสอดคล้องกัน 9 ประการ คุณภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้ามหาวิทยาลัยสรุปได้ว่าอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และหัวหน้ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ทำร่วมกับผู้อื่น

2.8 งานติดต่อประสานงานและธุรการ

งานด้านนี้หัวหน้ามหาวิทยาลัยและครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีความเห็นขัดแย้งกัน 3 ประการ และมีความเห็นสอดคล้องกัน 8 ประการ คุณภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้ามหาวิทยาลัยสรุปได้ว่า อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และหัวหน้ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่นด้วย

2.9 งานจัดบริการวัสดุอุปกรณ์

งานด้านนี้มี 2 ประการใน 10 ประการที่หัวหน้ามหาวิทยาลัยกับครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีความเห็นขัดแย้งกัน คุณภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้ามหาวิทยาลัยสรุปได้ว่า อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และหัวหน้ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น

1.10 งานบริหารบุคลากรทางวิชาการในมหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นของหัวหน้ามหาวิทยาลัยและของครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัย มีความเห็นขัดแย้งกัน 2 ประการ มีความเห็นสอดคล้องกัน 7 ประการ คุณภาพการปฏิบัติ

งานของหัวหน้าหมวดวิชาสรุปได้ว่า อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และหัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ปฏิบัติ
งานด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น

2.11 งานฝึกสอนของนักเรียนและนักศึกษา

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาและของครูอาจารย์
ในหมวดวิชาแล้ว มีความคิดเห็นขัดแย้งกันเพียง ประการเดียวใน 8 ประการ คุณภาพการ
ปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาสรุปได้ว่า อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และหัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่
ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น

สรุป ความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาและของครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทย
เกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาแล้ว 100 ประการ หัวหน้าหมวดวิชากับครูอาจารย์
ในหมวดวิชามีความเห็นขัดแย้งกันเพียง 15 ประการ อีก 93 ประการมีความเห็นสอดคล้อง
กันทุกประการ ปรากฏว่า งานที่หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ทำเองและทำร่วมกับผู้อื่น คือ
(1) งานติดต่อบริการประสานงานและธุรการ (2) งานบริหารบุคลากรทางวิชาการในหมวดวิชา
งานที่หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ทำร่วมกับผู้อื่นคือ (1) งานเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน
(2) งานส่งเสริมประสิทธิภาพของครูอาจารย์ในหมวดวิชา (3) งานส่งเสริมการเรียน
ภาษาไทยของนักเรียนและนักศึกษา (4) งานวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนและ
นักศึกษา (5) งานจัดบริการวัสดุอุปกรณ์ (6) งานฝึกสอนของนักเรียนและนักศึกษา
งานที่หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำคือ (1) งานนิเทศการสอนและปรับปรุงการ
สอนของครูอาจารย์ในหมวดวิชา (2) งานควบคุมดูแลการสอนของครูอาจารย์ในหมวดวิชา
(3) งานติดตามและประเมินผลงานของครูอาจารย์ในหมวดวิชา พอสรุปได้ว่า การปฏิบัติ
งานของหัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น และคุณภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้า
หมวดวิชาโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในเกณฑ์พอใช้

3. ความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาและของครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทย
เกี่ยวกับงานอื่น ๆ ที่มีการจัดทำเพิ่มเติมขอคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
การปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ของหัวหน้าหมวดวิชา สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยถืออันดับ
ความสำคัญสูงสุดจากความถี่ของผู้ตอบคำถามมากที่สุด ดังนี้

3.1 งานเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน

- 3.1.1 งานอื่น ๆ ที่มีการจัดทำเพิ่มเติม ได้แก่ จัดเตรียมตำรา คู่มือการสอนและวัสดุอุปกรณ์การสอนให้แก่ครูอาจารย์ในหมวดวิชา
- 3.1.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานด้านนี้ คือ หัวหน้าหมวดวิชาควรได้รับมอบอำนาจจากผู้บริหารพอสมควร และไม่ควรมีงานพิเศษมาก เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ของหัวหน้าหมวดวิชาได้อย่างเต็มที่
- 3.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับงานด้านนี้คือ ครูอาจารย์ในหมวดวิชาขาดการประชุมปรึกษาหารือและไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาเท่าที่ควร รวมทั้งครูอาจารย์ส่วนใหญ่มีงานพิเศษมาก ทำให้การเตรียมงานของหมวดวิชาทำได้ไม่เต็มที่
- 3.1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานด้านนี้ คือ ครูอาจารย์ในหมวดวิชาควรมีการประชุมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และทางวิทยาลัยควรจัดงบประมาณให้แก่หมวดวิชาอย่างเพียงพอ

3.2 งานนิเทศการสอนและปรับปรุงการสอนของครูอาจารย์ในหมวดวิชา

- 3.2.1 งานอื่น ๆ ที่มีการจัดทำเพิ่มเติม ได้แก่ จัดให้มีการอบรมครูอาจารย์เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การศึกษา จัดให้ครูอาจารย์มีโอกาสเยี่ยมชมศึกษาและดูงานในสถาบันอื่น ๆ จัด display จัดสัมมนา และจัดอภิปรายความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอ
- 3.2.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานด้านนี้ คือ บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาเกี่ยวกับการนิเทศและปรับปรุงการสอนของครูอาจารย์ในหมวดวิชามีน้อย ถ้าหัวหน้าหมวดวิชาไม่มีบทบาทมากขึ้น ก็จะเกิดประโยชน์แก่การเรียนการสอนภาษาไทยเป็นอย่างมาก

- 3.2.3 ปัญหาเกี่ยวกับงานค้ำนี้ คือ หมวควิชาซากงบประมาณและอุปกรณ์ในการดำเนินงาน และครูอาจารย์ในหมวควิชาไม่ยอมรับคำแนะนำจากหัวหน้าหมวควิชา เพราะถือตนว่าได้รับปริญญามาแล้วทุกคน
- 3.2.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานค้ำนี้ คือ ควรจัดอบรม สัมมนา และดูงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้แก่ครูอาจารย์ในหมวควิชา
- 3.3 งานควบคุมดูแลการสอนของครูอาจารย์ในหมวควิชา
- 3.3.1 งานอื่น ๆ ที่มีการจัดทำเพิ่มเติม ได้แก่ ติดตามผลการสอนของครูอาจารย์แต่ละคนในหมวควิชาเป็นระยะ ๆ
- 3.3.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานค้ำนี้ คือ หัวหน้าหมวควิชาควรมีอำนาจในการควบคุมดูแลการสอนของครูอาจารย์ในหมวควิชาพอสมควร
- 3.3.3 ปัญหาเกี่ยวกับงานค้ำนี้ คือ หัวหน้าหมวควิชาส่วนใหญ่ไม่มีเวลาปฏิบัติงานค้ำนี้อย่างเต็มที่ เพราะมีงานพิเศษอื่น ๆ มาก และหัวหน้าหมวควิชาไม่มีอำนาจกล่าวตักเตือนครูอาจารย์ที่ไม่เตรียมการสอน และบันทึกการสอนได้
- 3.3.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานค้ำนี้ คือ ควรจัดห้องประจำวิชาสำหรับให้ครูอาจารย์ได้ทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลการสอนของครูอาจารย์ในหมวควิชา
- 3.4 งานติดตามและประเมินผลงานของครูอาจารย์ในหมวควิชา
- 3.4.1 งานอื่น ๆ ที่มีการจัดทำเพิ่มเติม ไม่มี
- 3.4.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานค้ำนี้ คือ ควรมีการติดตามและประเมินผลงานของครูอาจารย์ในหมวควิชาอย่างสม่ำเสมอ
- 3.4.3 ปัญหาเกี่ยวกับงานค้ำนี้ คือ หัวหน้าหมวควิชาขาดการติดตามและประเมินผลงานของครูอาจารย์ในหมวควิชา รวมทั้ง

หัวหน้าหมวดวิชาไม่มีอำนาจพิจารณาความดีความชอบของครู
อาจารย์ในหมวดวิชาประจำปี ทำให้การติดตามและประเมิน
ผลงานไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

- 3.4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานด้านนี้ คือ ควรมีการประชุมตกลง
กันระหว่างครูอาจารย์ในหมวดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานอย่าง
น้อยเดือนละ 1 ครั้ง และควรให้หัวหน้าหมวดวิชามีสิทธิใน
การพิจารณาความดีความชอบของครูอาจารย์ในหมวดวิชาด้วย

3.5 งานส่งเสริมประสิทธิภาพของครูอาจารย์ในหมวดวิชา

3.5.1 งานอื่น ๆ ที่มีการจัดทำเพิ่มเติม ไม่มี

3.5.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานด้านนี้ คือ การอบรมและสัมมนา ควร
ให้โอกาสแก่ครูอาจารย์ในหมวดวิชาทุกคนเท่า ๆ กัน

3.5.3 ปัญหาเกี่ยวกับงานด้านนี้ คือ ขาดแหล่งวิทยากรที่จะให้ความ
รู้และประสบการณ์แก่ครูอาจารย์ในหมวดวิชา และครูอาจารย์
ในหมวดวิชาส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่มาก จึงไม่สามารถไปฟัง
การอภิปรายหรือฟังคำบรรยายของวิทยากรได้

3.5.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานด้านนี้ คือ ควรจัดแหล่งค้นคว้า
หรือจัดห้องสมุดสำหรับครูอาจารย์โดยเฉพาะ และควรให้ครู
อาจารย์ได้มีโอกาสไปอบรมและดูงานอยู่เสมอ ๆ

3.6 งานส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนและนักศึกษา

3.6.1 งานอื่น ๆ ที่มีการจัดทำเพิ่มเติม ไม่มี

3.6.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานด้านนี้ คือ การจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อ
ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนและนักศึกษาทำได้
ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากมีเวลาในการจัดน้อย

3.6.3 ปัญหาเกี่ยวกับงานด้านนี้ คือ ห้องสมุดของวิทยาลัยและห้อง
สมุดของหมวดวิชามีหนังสือไม่เพียงพอบริการแก่นักเรียนและ
นักศึกษา และนักเรียนนักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจ

และชาติทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทย ช่างงบประมาณในการจัดทำ
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนนักศึกษา
รวมทั้งชาววิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำด้วย

3.6.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานค่านนี้ คือ ควรปรับปรุงห้องสมุดของ
วิทยาลัยและห้องสมุดของมหาวิทยาลัยให้มีหนังสือ ตำรา เพียงพอ
กับจำนวนนักเรียนและนักศึกษา

3.7 งานวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนและนักศึกษา

3.7.1 งานอื่น ๆ ที่มีการจัดทำเพิ่มเติม ได้แก่ จัดทำข้อสอบถาวร
หรือข้อสอบมาตรฐานขึ้นไว้หลาย ๆ ชุด ในแต่ละวิชา

3.7.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานค่านนี้ คือ การวิเคราะห์และวิจัยข้อ
สอบของครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเป็นเรื่องทำได้ยาก เพราะ
ต้องอาศัยเวลา อย่างไรก็ตาม หัวหน้ามหาวิทยาลัยควรสนใจ
ในงานค่านนี้ให้มาก

3.7.3 ปัญหาเกี่ยวกับงานค่านนี้ คือ หัวหน้ามหาวิทยาลัยไม่มีเวลาปฏิบัติ
งานค่านนี้เพียงพอ เพราะมีงานพิเศษอื่น ๆ มาก รวมทั้งทางมหาวิทยาลัยขาดครูอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในด้าน
วิเคราะห์และวิจัยข้อสอบ

3.7.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานค่านนี้ คือ การตัดสินผลการเรียน
ของนักเรียนและนักศึกษาไม่ได้มาตรฐาน หัวหน้ามหาวิทยาลัย
ควรกวัดขันให้มาก ๆ ควรมีการอบรมให้ครูอาจารย์ในมห
วิทยาลัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานค่านนี้อยู่เสมอ และทาง
วิทยาลัยควรตั้งแผนวิจัยขึ้นเพื่อให้คำแนะนำแก่ครูอาจารย์
เกี่ยวกับงานค่านนี้ เช่น งานวิเคราะห์และวิจัยข้อสอบ เป็นต้น

3.8 งานติดต่อประสานงานและธุรการ

3.8.1 งานอื่น ๆ ที่มีการจัดทำเพิ่มเติม ไม่มี

3.8.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานค่านนี้ คือ งานติดต่อบริการงานและธุรการนี้ หัวหน้าหมวดวิชาจะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี จึงจะทำให้งานค่านนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

3.8.3 ปัญหาเกี่ยวกับงานค่านนี้ คือ ผู้บริหารระดับสูงของวิทยาลัยไม่ให้อำนาจแก่หัวหน้าหมวดวิชาปฏิบัติงานด้วยตนเองอย่างเต็มที่ รวมทั้งขาดความร่วมมือระหว่างหัวหน้าหมวดวิชากับครูอาจารย์ในหมวดวิชา

3.8.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานค่านนี้ ไม่มี

3.9 งานจัดบริการวัสดุอุปกรณ์

3.9.1 งานอื่น ๆ ที่มีการจัดทำเพิ่มเติม ได้แก่ จัดห้องสมุดของหมวดวิชาโดยเฉพาะ

3.9.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานค่านนี้ ไม่มี

3.9.3 ปัญหาเกี่ยวกับงานค่านนี้ คือ ฝ่ายบริหารของวิทยาลัยไม่เห็นความสำคัญ และไม่เห็นความจำเป็นในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ประจำหมวดวิชาภาษาไทย เช่น ไม่ให้งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

3.9.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานค่านนี้ คือ ทางวิทยาลัยควรจัดตั้งงบประมาณสำหรับซื้อวัสดุอุปกรณ์ประจำหมวดวิชาและประจำห้องสมุดของหมวดวิชาอย่างเพียงพอ

3.10 งานบริหารบุคลากรทางวิชาการในหมวดวิชา

3.10.1 งานอื่น ๆ ที่มีการจัดทำเพิ่มเติม ไม่มี

3.10.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานค่านนี้ คือ ถ้าให้หัวหน้าหมวดวิชามีสิทธิเสนอความดีความชอบของครูอาจารย์ในหมวดวิชาจะเป็นประโยชน์มาก และเห็นว่า เรื่องจัดทำระเบียบส่งเสริมความสามารถของครูอาจารย์ในหมวดวิชาไม่จำเป็น เพราะครูอาจารย์ในหมวดวิชาไม่มาก

- 3.10.3 ปัญหาเกี่ยวกับงานค่านนี้ คือ หัวหน้าหมวดวิชาไม่มีเวลาใกล้ชิดกับครูอาจารย์ในหมวด และขาดการประสานงานร่วมกันระหว่างครูอาจารย์ในหมวด รวมทั้งทางวิทยาลัยไม่กำหนดมาตรการในการทำงานของครูอาจารย์ในหมวดที่แน่นอน
- 3.10.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานค่านนี้ คือ ครูอาจารย์ในหมวดวิชาควรมีการประชุมปรึกษาและวางโครงการร่วมกันอยู่เสมอ และควรมีตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าหมวด หรือรองหัวหน้าหมวดไว้คอยช่วยงานของหัวหน้าหมวดวิชาอีกด้วย

3.11 งานฝึกสอนของนักเรียนและนักศึกษา

- 3.11.1 งานอื่น ๆ ที่มีการจัดทำเพิ่มเติม ได้แก่ จัดให้มีการสัมมนา นักเรียนและนักศึกษาฝึกสอนอย่างน้อย เดือนละ 2 ครั้ง
- 3.11.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานค่านนี้ คือ อาจารย์นิเทศนอกจากจะต้องเป็นผู้มีความรู้ภาษาไทยดีแล้ว จะต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ เป็นอย่างดีอีกด้วย และอาจารย์นิเทศควรมีเวลาใกล้ชิดกับนักเรียนนักศึกษาฝึกสอนให้มาก
- 3.11.3 ปัญหาเกี่ยวกับงานค่านนี้ คือ อาจารย์นิเทศบางคนไม่มีความรู้ทางด้านภาษาไทยไปนี้เทศนักเรียนและนักศึกษาฝึกสอนทำให้ไม่ไ้ผลเท่าที่ควร และครูอาจารย์บางคนในหมวดวิชาถือว่าการนิเทศนักเรียนและนักศึกษาฝึกสอนไม่ใช่หน้าที่จึงไม่สนใจและไม่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานค่านนี้อย่างจริงจัง
- 3.11.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานค่านนี้ คือ ครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทยควร เป็นแบบอย่างที่ดีในการถ่ายทอดความรู้ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ควรมีการสาธิตการสอนวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยครู และควรให้ครูอาจารย์ทุกคนในหมวดมีโอกาสนเป็นอาจารย์นิเทศเพื่อหาประสบการณ์

อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาและของครูอาจารย์ในหมวดวิชาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาในต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น พอสรุปประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชา คือ (1) หัวหน้าหมวดวิชาและครูอาจารย์ในหมวดวิชามีงานพิเศษอื่น ๆ ที่จะต้องปฏิบัติมาก ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานของหมวดวิชาได้อย่างเต็มที่ (2) ขาดการประชุมปรึกษาหารือและขาดการวางแผนงานร่วมกันระหว่างหัวหน้าหมวดวิชากับครูอาจารย์ในหมวดวิชา (3) ขาดงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ ตำรา และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับหมวดวิชา

อภิปรายผลการวิจัย

1. งานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยครูที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น คือ (1) งานนิเทศการสอนและปรับปรุงการสอนของครูอาจารย์ในหมวดวิชา (2) งานติดตามและประเมินผลงานของครูอาจารย์ในหมวดวิชา เพราะงาน 2 ด้านนี้ทั้งหัวหน้าหมวดวิชาและครูอาจารย์ในหมวดวิชามีความเห็นตรงกัน คือคุณภาพการปฏิบัติงานโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับไม่ดี และการปฏิบัติงานทั้ง 2 ด้านดังกล่าวนี้ หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำ การปฏิบัติงาน 2 ด้านนี้ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชา เพราะเป็นงานด้านวิชาการโดยตรง ถ้างานด้านวิชาการปฏิบัติไม่ไคผล หรือไม่ได้ปฏิบัติแล้ว ก็จะทำให้คุณภาพการเรียนการสอนของหมวดวิชาต่ำไป ด้วย ตัวอย่างเช่น เรื่องงานนิเทศการสอน ถ้าหัวหน้าหมวดวิชาไม่ได้ปฏิบัติ หรือปฏิบัติไม่ไคผลแล้ว ก็จะก่อให้เกิดผลเสียหายแก่การเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะการนิเทศการสอนช่วยปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น ดังที่ Thomas H. Briggs และ Joseph Justman¹ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายหรือคุณประโยชน์ของการนิเทศการสอนอันเป็นหัวใจของการปรับปรุง

¹Thomas H. Briggs, and Joseph Justman, Improving Instruction Through Supervision (Second Printing, New York: The Macmillan Company, 1954), pp. 5-22.

การเรียนการสอนไว้เป็นข้อ ๆ คือ

(1) เพื่อช่วยให้ครูมองเห็นจุดมุ่งหมายของการศึกษาอย่างชัดเจน ให้ตระหนักและทราบถึงบทบาทอันสำคัญที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว

(2) เพื่อช่วยครูให้มองเห็นปัญหาและความต้องการของนักเรียน ทั้งช่วยครูให้ใช้ความพยายามที่จะแก้ปัญหาและสนองความต้องการของเด็ก

(3) เพื่อฝึกให้ครูเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย ให้การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมและงานของโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเหลือในการปรับปรุงงานต่าง ๆ ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีภายในคณะครูและส่งเสริมความสัมพันธ์ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้งกระตุ้นให้ครูได้พัฒนาทางวิชาการอยู่เสมอ

(4) เพื่อสร้างความสามัคคีกลมเกลียว เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในบรรดาครูทั้งหลาย เพื่อให้เกิดความร่วมแรงร่วมใจกัน เคารพซึ่งกันและกัน และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

(5) เพื่อช่วยครูให้ได้ทำหน้าที่ที่เหมาะสมที่สุด และแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ และเพื่อเปิดโอกาสให้ครูสร้างความสามารถยิ่ง ๆ ขึ้นไป

(6) เพื่อช่วยให้ครูสามารถทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้น

(7) เพื่อช่วยให้ครูใหม่รู้จักงานในวิชาชีพและหน้าที่ของตน

(8) เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและความอดทนของเด็ก

(9) เพื่อช่วยให้ครูรู้จักปัญหาและความยากลำบากในการเรียนของเด็ก และสามารถวางแผนช่วยเหลือในการแก้ปัญหาและบำบัดความยากลำบากดังกล่าว

(10) เพื่อช่วยให้ชุมชนได้ทราบและเข้าใจกิจการของโรงเรียน ให้รู้ถึงนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการศึกษา อันเป็นจุดหมายปลายทางในการดำเนินงานของโรงเรียน

(11) เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงปัญหาของโรงเรียน และขอความคิดเห็นและคำแนะนำจากประชาชนในการแก้ปัญหาดังกล่าว

(12) เพื่อช่วยให้ครูไม่ถูกข่มเหง บีบบัง หรือถูกตีเคียนอย่างไม่เป็นธรรม

2. คุณภาพการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชา ในความเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาและความคิดเห็นของครูอาจารย์ในหมวดวิชา โดยส่วนใหญ่แล้วมีความเห็นตรงกันหรือสอดคล้องกัน แต่มีงานบางรายการที่มีความเห็นไม่ตรงกัน เช่น จัดตั้งชุมนุมภาษาไทยหรือชุมนุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย และให้นักเรียนนักศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชุมนุม ความเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาเห็นว่า คุณภาพของงานโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ แต่ความคิดเห็นของครูอาจารย์ในหมวดวิชาเห็นว่า คุณภาพของงานโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจกล่าวได้ว่ามีสาเหตุมาจาก 2 ประการ คือ

(1) เนื่องจากเกณฑ์ที่กำหนด จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยในความเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาเท่ากับ 2.52 ส่วนค่าเฉลี่ยในความเห็นของครูอาจารย์ในหมวดวิชาเท่ากับ 2.58 ซึ่งถ้าดูตามตัวเลขจริง ๆ แล้วต่างกันน้อยมาก น่าจะอยู่ในเกณฑ์เดียวกัน แต่เมื่อวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วจะต่างกัน ซึ่งมีอื่น ๆ อีกหลายรายการที่อยู่ในลักษณะดังกล่าวนี้

(2) อาจเนื่องจากการตั้งจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานไว้อย่างต่างกัน หัวหน้าหมวดวิชาอาจตั้งจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานไว้สูง เห็นว่าการปฏิบัติงานในรายการนี้ควรจะได้ผลกว่าที่ปฏิบัติอยู่ แต่ครูอาจารย์ในหมวดวิชาเห็นว่าปฏิบัติงานได้ผลดีแล้ว ด้วยเหตุดังกล่าวนี้นี้ จึงทำให้คุณภาพการปฏิบัติงานในความเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาและของครูอาจารย์ในหมวดวิชาไม่ตรงกัน

3. รายการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาบางรายการ เช่น ทรวจกระดาศคำตอบของนักเรียนและนักศึกษาอีกครั้ง หลังจากครูอาจารย์ประจำวิชาได้ตรวจให้คะแนนแล้ว รายการนี้จากตารางที่ 7 จะเห็นว่า คุณภาพของงานอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี และเป็นงานที่หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีการจัดทำมากที่สุดถึงร้อยละ 70.37 ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ในรายการนี้ทำให้ผู้เขียนคิดว่า ผลของการวิจัยดังกล่าวนี้ คงเป็นเพราะผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหัวหน้าหมวดวิชาและครูอาจารย์ในหมวดวิชาเห็นว่า เป็นงานที่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติ อาจเนื่องจากหัวหน้าหมวดวิชาไม่มีเวลาพอบ้าง ถือว่าเป็นการจับผิดครูอาจารย์บ้าง ไม่ให้เกียรติและไม่ไว้วางใจครูอาจารย์บ้าง อย่างไรก็ตามในรายการนี้ ถ้าหัวหน้าหมวดวิชาปฏิบัติได้บ้าง ก็คงจะก่อให้เกิดประโยชน์ไม่น้อย เพราะในบางกรณีถ้าหัวหน้าหมวดวิชาไม่ปฏิบัติแล้ว จะทำ

ให้เกิดความไม่ยุติธรรมในการให้คะแนน เช่น ในกรณีที่ครูอาจารย์ตรวจสอบแบบอัครนัย
 ตรวจสอบเดียวกัน เป็นต้น ถ้าหัวหน้าหมวดวิชามีโอกาสได้ตรวจดูกระดาษคำตอบที่ครูอาจารย์
 ตรวจแล้ว ก็สามารถที่จะปรับคะแนนให้มีระดับเท่ากันหรือมีลักษณะใกล้เคียงกัน ซึ่งทำให้การ
 ตรวจสอบข้อสอบดังกล่าวของครูอาจารย์ยุติธรรมในการให้คะแนนมากยิ่งขึ้น

4. ข้อค้นพบต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับข้อค้นพบของ
 ผู้วิจัยอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

(1) ตรงกันหรือสอดคล้องกับการวิจัยของ สมศรี ช่างนก² ในแง่การปฏิบัติ
 งานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาโดยเฉลี่ยแล้ว หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่
 ทำร่วมกับผู้อื่น คุณภาพของงานโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และคุณภาพการปฏิบัติงาน
 ทำสุดได้แก่ งานด้านนิเทศการสอน

(2) ตรงกันหรือสอดคล้องกับการวิจัยของ สมทรง ภัทรชาคร³ ในแง่การ
 ปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาโดยเฉลี่ยแล้ว หัวหน้าหมวดวิชา
 ส่วนใหญ่จัดทำด้วยตนเอง หรือจัดทำร่วมกับผู้อื่นมากกว่าให้ผู้อื่นจัดทำ คุณภาพของงานโดย
 เฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และคุณภาพการปฏิบัติงานทำสุดอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี คือ การนิเทศและ
 ปรับปรุงการสอนของครู ส่วนในกรณีที่การวิจัยมีข้อขัดแย้งกัน คือ คุณภาพของ
 งานวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับการ
 วิจัยที่พบว่า คุณภาพของงานในค่านี้อยู่ในเกณฑ์พอใช้

5. งานนิเทศการสอนและปรับปรุงการสอนของครูอาจารย์ในหมวดวิชาอีกเรื่อง
 หนึ่งที่น่าสนใจคือ "การสังเกตการสอนของครูอาจารย์ในชั้นเรียนพร้อมทั้งให้คำแนะนำแก้ไข"
 เพราะผลจากการวิจัยพบว่า งานค่านี้อำนาจหัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำ และคุณภาพ
 การปฏิบัติงานค่านี้อำนาจหัวหน้าหมวดวิชาโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี และมีครูอาจารย์บาง

²สมศรี ช่างนก, เรื่องเดิม.

³สมทรง ภัทรชาคร, เรื่องเดิม.

กลุ่มเห็นว่า การสังเกตการสอนในชั้นเรียนไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ เสียเวลา และทำให้ครูอาจารย์ผู้ถูกสังเกตไม่สบายใจในขณะที่สอน เพราะเกิดความวิตกกังวลว่า จะถูกจับผิดบ้าง ถูกนำไปวิพากษ์วิจารณ์บ้าง แต่ตามความเป็นจริงหลักของการสังเกตการสอนในชั้นเรียน คือ ต้องการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกันแก้ไข ตักสินปัญหาและอภิปรายปัญหา ไม่ใช่สังเกตการสอนในชั้นเรียนเพื่อทำรายงานหรือวิพากษ์วิจารณ์ให้เกิดความเสียหาย และครูอาจารย์ทุกคนควรถือว่าการสังเกตการสอนเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น หัวหน้าหมวดวิชาไม่ควรถือเป็นหน้าที่โดยตรงที่จะต้องปฏิบัติ เพราะหัวหน้าหมวดวิชานอกจากจะมีฐานะและตำแหน่งทางการบริหารแล้ว ยังมีฐานะและตำแหน่งทางการนิเทศอีกด้วย นอกจากนี้การสังเกตการสอนในชั้นเรียนยังมีคุณประโยชน์และจุดมุ่งหมายที่น่าสนใจอีก 11 ประการ⁴ คือ

1. เพื่อเรียนรู้การสอนของครูอาจารย์แต่ละคนว่า มีประสิทธิภาพเพียงใด แค่นั้น คำเนิการสอนอย่างไร เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการให้การนิเทศการสอน
2. เพื่อสำรวจบุคลิกภาพของครูอาจารย์แต่ละคนว่าเป็นอย่างไร มีความสามารถและความถนัดอย่างไร เพื่อช่วยให้ครูอาจารย์แต่ละคนก้าวหน้าไปตามความสามารถของตน
3. เพื่อดูความต้องการของครูอาจารย์แต่ละคน แล้วนำความต้องการมาวิเคราะห์ และให้ความช่วยเหลือ
4. เพื่อชักจูงให้ครูอาจารย์แสดงความสามารถของตนอย่างเต็มที่ รวมทั้งสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี
5. เพื่อหาข้อมูลบางสิ่งบางอย่าง และใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการนิเทศ และเพื่อดูความต้องการของครูอาจารย์ นักเรียน และตอบสนองความต้องการนั้น
6. เพื่อคว่าครูอาจารย์แต่ละคนนำคำแนะนำของตนไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้อย่างไร

⁴Thomas H. Briggs, and Joseph Justman, loc.cit.

7. เพื่อทราบถึงความต้องการของครูอาจารย์บางประการ และใช้ความต้องการดังกล่าวนี้ เป็นแนวทางในการจัดโครงการได้อย่างถูกต้อง

8. เพื่อให้ครูอาจารย์เข้าใจโครงการของผู้นี้อย่างถูกต้อง และเพื่อให้ครูอาจารย์กับผู้นี้ออกทำงานร่วมกัน

9. เพื่อช่วยให้งานในโรงเรียนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น และมีจุดหมายในการทำงานร่วมกัน

10. เพื่อศึกษาว่า มีสิ่งใดบ้างที่จะช่วยการสอนของครูอาจารย์ให้ดีขึ้น ดังนั้น การสังเกตการสอนจะต้องดูทัศนคติ ความสนใจ การจัดโครงการสอนของครูอาจารย์แต่ละคน และอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

11. เพื่อช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของผู้นี้อเองให้มีประสบการณ์ใหม่ ๆ และแปลก ๆ

ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับการสังเกตการสอนในชั้นเรียนคือ ผู้สังเกตการสอนจะต้องวางแผนและวางจุดหมายของการไปสังเกต ยิ่งถ้าได้มีการประชุมปรึกษาร่วมกันทั้งก่อนและหลังการสังเกต เพื่อจะได้มีโอกาสอภิปรายและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการสอนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน รวมทั้งอภิปรายและวิเคราะห์ความมุ่งหมายในการไปสังเกตการสอนด้วย ก็จะทำให้การสังเกตการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ถ้าหากผู้สังเกตการสอนไม่มีแผนงาน ไม่มีจุดหมาย ไม่มีเหตุผล และไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ ก็จะทำให้การสังเกตการสอนไม่บรรลุผล และขาดประสิทธิภาพ ซึ่งจะเกิดความเสียหายตามมาอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ การสังเกตการสอนของครูอาจารย์ในชั้นเรียนพร้อมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขจึงมีความสำคัญ และมีความจำเป็น เป็นอย่างยิ่งที่หัวหน้าหมวดวิชาจะต้องปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการนิเทศและปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

6. จากผลการวิจัย ทำให้ทราบว่า คุณภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาบางประการ โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เช่น ในด้านการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น และจากการถามความเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาและของครูอาจารย์ในหมวดวิชา ทำให้ทราบปัญหาสำคัญ ๆ ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาบางประการ

เช่น ครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของหัวหน้ามหาวิทยาลัยเท่าที่ควร เป็นต้น เหตุที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ผู้เขียนคิดว่า สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ หัวหน้ามหาวิทยาลัยขาดคุณสมบัติทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) ทั้งนี้เพราะมนุษยสัมพันธ์ คือ ความสามารถที่บุคคลจะถ่ายทอดความรู้สึกหรือความคิดไปยังผู้อื่น และในขณะที่เดียวกันก็สามารถที่จะเข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่นได้ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อจะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจประกอบกิจการต่าง ๆ ที่บุคคลทั้งสองฝ่ายมีความสนใจร่วมกันให้ลุล่วงไปด้วยดี และองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยสร้างมนุษยสัมพันธ์ให้เกิดมีขึ้นในตัวบุคคล เช่น การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ความสามารถในการติดต่อสื่อสารความคิด (Communication) ทั้งในด้านการพูดและการรับฟัง การสร้างน้ำใจในการทำงาน (Moral) การทำงานเป็นหมู่คณะ และลักษณะความเป็นผู้นำ (Leadership)⁵ ซึ่งคุณลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจหัวหน้ามหาวิทยาลัยสามารถสร้างให้เกิดมีขึ้นในตนเองแล้ว ก็เป็นที่เชื่อแน่ว่า การปฏิบัติงานของหัวหน้ามหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นงานชนิดใด ย่อมประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อครูอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย

1. ครูอาจารย์ทุกคนควรเข้าใจงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเป็นอย่างดี และให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานร่วมกันกับหัวหน้ามหาวิทยาลัย
2. เมื่อครูอาจารย์ต้องการความช่วยเหลือควรแจ้งให้หัวหน้ามหาวิทยาลัยทราบทันที โดยระบุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และเมื่อมีปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ไม่ต้องกลัวหรืออายผู้อื่นว่าเป็นปัญหาเพียงเล็กน้อย หรือเป็นคำถามที่ไม่น่าถาม ควรรีบแจ้งให้หัวหน้ามหาวิทยาลัยทราบทันที

⁵ พันธ์ หันนาคินทร์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 101-115.

3. ครูอาจารย์ทุกคนควรร่วมมืออย่างเต็มที่กับหัวหน้าหมวดวิชาในการแสดงความ
คิดเห็น การแก้ปัญหาการเรียนการสอน และปรับปรุงการเรียนการสอนภายในหมวดวิชา
4. ครูอาจารย์ทุกคนควรสนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เกี่ยวกับเนื้อหา
วิชาและวิธีสอน

ขอเสนอแนะต่อหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย

1. หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยควรสร้างศรัทธาให้เกิดแก่ครูอาจารย์ในหมวดวิชา
ตลอดจนนักเรียนนักศึกษาและผู้สนใจวิชาภาษาไทยทั่วไป โดยสามารถประพฤติและปฏิบัติตน
ให้เป็นที่ยังทางวิชาการแก่ครูอาจารย์ในหมวดวิชาได้เป็นอย่างดี
2. หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยควรจัดทำหรือจัดหาเอกสารประกอบการเรียนการ
สอนให้ครบทุกวิชาและทุกระดับชั้น จัดให้มีการสาธิตการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
จัดทำหนังสืออุปกรณ์การสอนที่เหมาะสม และแนะนำแหล่งวิทยาการต่าง ๆ แก่ครูอาจารย์
ตลอดจนส่งเสริมให้ครูอาจารย์มีความก้าวหน้าในวิชาชีพให้มากที่สุด
3. หัวหน้าหมวดวิชาควร เป็นผู้ดำเนินการริเริ่มปรับปรุงการเรียนการสอนให้ทันสมัย
อยู่เสมอ โดยนำเอาวิธีการสอนและเทคนิคการสอนใหม่ ๆ มาให้ครูอาจารย์ในหมวดวิชาได้
ทดลองใช้และปฏิบัติ
4. หัวหน้าหมวดวิชาควรใช้วิธีการบริหารงานในหมวดวิชาแบบประชาธิปไตย
ตลอดจนใช้วิธีการทำงานแบบขบวนการหมู่พวก (Group Process)
5. หัวหน้าหมวดวิชาการควร เป็นผู้ดำเนินการใช้กลวิธีการนิเทศการศึกษา เช่น
การประชุมครูอาจารย์วางแผนงานก่อนเปิดภาคเรียน การปรึกษาหารือเป็นรายบุคคลและ
เป็นกลุ่ม การประชุมคณะครูอาจารย์ การสังเกตการสอน การสาธิตการสอน การ
ประชุมปฏิบัติการ (Workshop) และอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนภายใน
ในหมวดวิชา

ขอเสนอแนะต่อผู้บริหารวิทยาลัย

1. ผู้บริหารวิทยาลัยควรกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวด
วิชาไว้อย่างแน่นอน และควรชี้แจงให้ครูอาจารย์ในหมวดวิชาได้ทราบ เพื่อให้หัวหน้าหมวด

วิชาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารวิทยาลัยควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย โดยให้การสนับสนุนในการจัดห้องประจำวิชา ห้องสมุดประจำวิชา ตลอดจนจัดหาหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเรียนการสอน รวมทั้งจัดสวัสดิการที่ดีให้แก่ครูอาจารย์เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน

3. ผู้บริหารวิทยาลัยควรให้การสนับสนุนงานทางด้านวิชาการเกี่ยวกับภาษาไทยอย่างเต็มที่ รวมทั้งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ครูอาจารย์ได้มีโอกาสไปศึกษาต่อ ศึกษาน และอบรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4. ผู้บริหารวิทยาลัยควรพิจารณาเลือกหัวหน้าหมวดวิชาที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ทั้งในด้านการวิชาการและบริหาร รวมทั้งเป็นผู้มีความสามารถพอที่จะนิเทศและปรับปรุงการสอนของครูอาจารย์ในหมวดวิชาได้

ข้อเสนอแนะต่อกรรมการฝึกหัดครู

1. ควรจัดการอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชา

2. ควรจัดตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าหมวดวิชาอย่างเป็นทางการ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาและเพื่อช่วยให้งานของหมวดวิชาภาษาไทยก้าวหน้ายิ่งขึ้น

3. ควรบรรจุครูอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยให้เพียงพอกับความต้องการของแต่ละวิทยาลัย

4. หน่วยงานนิเทศก์ กรรมการฝึกหัดครู ควรมีบทบาทในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เช่น จัดให้มีการประชุมอบรม และสัมมนาครูอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอ

5. หน่วยงานนิเทศก์ กรรมการฝึกหัดครู ควรเป็นศูนย์กลางในการเชิญครูอาจารย์ร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนร่วมกันวิเคราะห์ปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตรวิชาภาษาไทยในระดับฝึกหัดครูให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยในอนาคต

1. ควรจะศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ ในวิทยาลัยครู เช่น หมวดวิชาภาษาอังกฤษ หมวดวิชาสังคมศึกษา หมวดวิชาคณิตศาสตร์ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ฯลฯ เป็นต้น
2. ควรจะได้มีการศึกษามบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยในระดับหรือประเภทของสถานศึกษาต่าง ๆ เช่น โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษา หรือมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นต้น
3. ควรจะได้มีการศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของศึกษานิเทศก์ สายวิชาภาษาไทยของกรมการฝึกหัดครูกับของกรมสามัญศึกษา
4. ควรจะได้มีการศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทยในส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค
5. ควรจะได้มีการศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทยกับหมวดวิชาอื่น ๆ เช่น หมวดวิชาภาษาอังกฤษ หมวดวิชาสังคมศึกษา ฯลฯ เป็นต้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย